

Aan de gemeenteraad

Registratienummer: GF09.20046

Datum: 12 maaie 2009

Agendapunt: 13

Portefeuillehouder:
mevrouw C. van der Laan

Behandelend ambtenaar:
de heer H. Laanstra

Telefoonnummer: 617505

Onderwerp:
Fryske taaloardening

Voorstel:
De oardening Frysk yn it skriftlik ferkear fêststelle

Motivering:

Yn 2006 binne de útgangspunten foar de Fryske taal yn ús gemeente fêststeld. De gemeenteried hat doe it foarnimmen útsprutsen om yn de gemeente Hearrenfean in taaloardening fêst te stellen. Yn dit útstel wurdt sa'n taaloardening yn konsept ta fêststelling oanrikt. Dat der ferlet is fan sa'n taaloardening hinget gear mei it folgjende.

De wetlike posysje fan it Frysk yn it ferkear tusken boarger en oerheid en tusken oerheden ûnderling is sûnt in oantal jierren formalisearre yn de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Yn de Awb binne regels opnommen foar it mûnling en it skriftlik brûken fan it Frysk. It brûken fan it Frysk yn it mûnling ferkear is yn de Awb sels regele. Oer it brûken fan it Frysk yn it skriftlik ferkear is de Awb minder útsprutsen. De wet seit dat de bestjoersorganen dêr sels regels oer opstelle kinne. Feitlik komt it der op del dat foar it skriftlik brûken fan it Frysk yn de deistige praktyk in oardening ferge wurdt.

It belang fan sa'n taaloardening is dêrom yn it foarste plak dat it de gemeente en de boarger de wissichheid jout dat der yn de beide rykstalen (Nederlânsk en Frysk) kommunisearre wurde kin. It rjocht om dy beide talen te brûken stiet bûten kiif, it is ûnder oare opnommen yn it Europeesk Hânfêst foar regionale- en minderheidstalen en yn de Awb. Sa stiet bygelyks yn artikel 2.7 lid 1 fan de Awb dat 'Een ieder kan de Friese taal gebruiken in het verkeer met bestuursorganen, voor zover deze in de provincie Fryslân zijn gevestigd'. En artikel 2.9 fan de Awb stelt dat de yn de provinsje Fryslân festige oerheidsorganen eksplisyt regels stelle kinne foar it brûken fan de Fryske taal yn skriftlike stikken.

Yn it Europeesk Hânfêst, dat troch de Nederlânske steat ratifisearre is yn 1996, yn wurking steld is op 1 maart 1998 en ûnder oare op it Frysk fan tapassing is, stiet by it kopke 'Administrative autoriteiten en publike tsjinstferliening' ûnder oare it folgjende:

Kêst 10, lid 1, a (v): De oerheden ûndernimme aksje om derfoar te soargjen dat brûkers fan de minderheidstalen dokuminten stjoere kinne yn har eigen taal;

Kêst 10, lid 1, c: It wurdt de oerheden mooglik makke om dokuminten yn de oanbelangjende minderheidstalen op te stellen;

Kêst 10, lid 2, a: De ryksoerheid stimulearret it brûken fan de minderheidstaal by de regionale en lokale oerheden;

Kêst 10, lid 2, b: de mooglikheid foar brûkers fan de regionale talen om sawol mûnling as skriftlik yn kontakt te stean yn har eigen taal by de oerheden (oanfragen, brieven);

Kêst 10, lid 2, d: de mooglikheid fan publikaasje troch de lokale/gemeentlike autoriteiten fan har offisjele dokuminten ek yn de regionale- of minderheidstaal;

Kêst 10, lid 2, f: de mooglikheid fan it brûken troch de lokale/gemeentlike autoriteiten fan de minderheidstaal yn debatten yn har gearkomsten, lykwols sûnder dat de staatstaal útsluten wurdt;

Kêst 10, lid 4, a: Mei it each op it yn wurking setten fan de saken neamd ûnder lid 1, 2 en 3, sille de partijen de folgjende maatregels nimme: oersetting of foardracht as dat nedich is.

Yn in taaloardening kin omskreaun wurde hoe't yn beskate situaasjes hannele wurde kin, sadat misferstannen tefoaren kommen wurde kinne. De provinsje Fryslân, dy't as earstferantwurdlik beskôge wurdt foar de Fryske taal, trunet der op oan dat de gemeenten yn Fryslân in taaloardening fêststelle. Yn ús gemeente hat dat dus noch net it gefal west. De konsept-oardening dy't wy jimme rie hjirby ta fêststelling foarlizze, giet út fan in model-oardening Frysk yn it skriftlike ferkear dy't troch de provinsje opsteld is. Yn de taaloardening sels en yn de taljochting op de oardening per artikel stiet mear ynformaasje oer it hoe en het fan de oardening. Wol neame wy noch twa spesifike aspekten dêr't yn dizze op de Hearrenfeanske situaasje ôfstimme oardening foar keazen is.

Yn it foarste plak hannelet him dat om in wichtich útgangspunt yn de oardening, nammentlik de kar dy't makke wurde moat tusken twataligens en dûbentaligens. Under twataligens wurdt ferstien dat per gefal in kar makke wurdt in stik yn it Nederlânsk of yn it Frysk te skriuwen. Utgangspunt is dat it stik yn it Nederlânsk skreaun wurdt. As it stik ek yn it Frysk skreaun wurde moat, dan sil dêr apart in beslút oer nommen wurde moatte. Dêrneist wurde Fryske brieven yn it Frysk beändere. Dat hinget gear mei it taalfolgjende belied fan de gemeente.

It is ek mooglik en meitsje de kar foar dûbentaligens. Alle stikken ferskine dan yn it Frysk en yn it Nederlânsk. De provinsje sels en ek de measte gemeenten yn Fryslân dy't al in taaloardening fêststeld hawwe, geane út fan it prinsipe fan twataligens. Dat hat dan wol as konsekwinse dat der in oersettingsregeling fêststeld wurde moat. Dy oersettingsregeling hâldt yn dat as in stik yn it Frysk opsteld is, dêrfan op fersyk in oersetting yn it Nederlânsk oerlange wurdt. It is mooglik dêrfoar in fergoeding te freegjen oan de hân fan de leezjesoardening. Yn de Hearrenfeanske oardening wurdt derfoar keazen hjir gjin fergoeding foar te freegjen. Wat de finânsjes oangiet hawwe wy fan oare gemeenten net fernommen dat mei it oannimmen fan sa'n oardening de kosten foar de gemeente sterk omheech gean.

Ta beslút merke wy noch op dat de betsjutting fan dizze oardening wol yn de jûste ferhâldings sjoen wurde moat. Sa'n regeling skept yn prinsipe allinnich de betingsten dêr't in stik ûnder yn it Frysk skreaun wurde kin. De regeling seit op himsels neat oer hoe faak dat ek dien wurde sil.

Ter inzage liggende stikken:

- Kolleezjebeslút fan 2 desimber 2008
- Kolleezjebeslút
- Model-oardening fan de provinsje Fryslân
- Tekst wizegingswet fan de Awb fan 4 maaie 1995
-

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,
de secretaris,

de burgemeester,

Gemeenteraad

Onderwerp: Fryske taaloardening
Registratienummer: GF09.20046

De gemeenterie fan Hearrenfean;

sjoen it útstel fan it kolleezjee fan boargemaster en wethâlders fan 12 maaie 2009;

yn omtinken nimmende dat it brûken fan de Fryske taal yn it offisjele ferkear stipe wurdt troch de gemeente Hearrenfean; ;

dat artikel 2:9 fan de Algemene wet bestuursrecht de bestjoersorganen it foech jout om regels te stellen foar it brûken fan de Fryske taal yn skriftlike stikken;

omtinken jaande oan de Algemene wet bestuursrecht en oan de Gemeentewet;

BESLUT:

om de neikommende oardering oer it brûken fan de Fryske taal yn it skriftlik ferkear by de gemeente Hearrenfean fêst te stellen;

Artikel 1: definysjes

Yn dizze oardening wurdt ferstien ûnder:

- twataligens: kar foar de Nederlânske of de Fryske taal;
- bestjoersorganen: gemeenterie, it kolleezje fan boargemaster en wethâlders, en de boargemaster.

Artikel 2: berik fan de oardening

Dizze oardening regelt it brûken fan de Fryske taal yn skriftlike stikken fan de gemeente Hearrenfean.

Artikel 3: rjocht fan taalkar

De bestjoersorganen hawwe it rjocht om te kiezen foar it brûken fan de Fryske taal, foar safier't dat rjocht net beheind wurdt troch wetlike bepalingen.

Artikel 4: taalkar

De bestjoersorganen kieze foar it begjinsel fan twataligens.

Artikel 5: kritearia taalkar

By de taalkar wurdt yn alle gefallen rekken hâlden mei:

- a. de taalkritearia sa't dy dellein binne yn artikel 2:10 fan de Algemene wet bestuursrecht;
- b. it belang om deselde taal te brûken as dêr't it bestjoersorgaan yn oanskreaun is (folgjend taalbelied);

- c. de kontinuïteit fan de taalkar;
- d. de bestimming fan de dokuminten;
- e. de konsiderâns fan ôfdieling 2.2 fan de Algemene wet bestuursrecht: “groter gewicht toe te kennen aan de beginselen van gelijke behandeling en gelijkwaardigheid van de Friese taal in de provincie Friesland.”

Artikel 6: oersettingsregeling

Is in dokumint yn de Fryske taal steld, dan jout it bestjoersorgaan op fersyk in Nederlânsktalige oersetting.

Artikel 7: slotbepalings

- 1. Dizze oardening giet yn op...
- 2. Dizze oardening kin oanhelle wurde as “Oardening Frysk yn it skriftlik ferkear”.

Taljochting it artikel

Artikel 1:

Dit artikel jout definysjes foar begripen dy't net omskreaun binne yn de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2:

Yn dit artikel wurdt de wurking fan de oardening oanjûn. Der binne twa begrinzings.

Yn it foarste plak jildt de oardening allinnich foar de bestjoersorganen fan de gemeente Hearrenfean. Der wurde dus gjin regels steld dy't fan betsjutting binne foar de taalkar fan de boargers. Yn de Algemene wet bestuursrecht binne dêr wol bepalingen oer opnommen.

It doel fan de oardening is lykwols rjochtswissens te bieden oan boargers yn de omgong mei bestjoersorganen. It is dus saak om sa dúdlik mooglik te omskriuwen hoe't de gemeente mei it Frysk omgiet.

Yn it twadde plak jildt de oardening allinnich foar it skriftlik ferkear. It mûnling ferkear is in saak fan "normale wederkerende tegemoetkomendheid", sa't dat ek al neamd waard yn it einrapport fan de Kommisje Kingma Boltjes yn 1953. Dêrneist binne yn artikels 2:7 en 2:8 fan de Algemene wet bestuursrecht regels opnommen oer it mûnling ferkear.

Krekt mei it skriftlik ferkear hingje rjochten en ferplichtings gear. Yn artikel 2:9 fan de Algemene wet bestuursrecht wurdt oan de yn de provinsje Fryslân festige bestjoersorganen dy't net ta de sintrale oerheid hearre, dan ek eksplisyt it foech jûn om regels te stellen foar it brûken fan de Fryske taal yn skriftlike stikken.

Artikel 3:

De bestjoersorganen fan de gemeente binne: de gemeenterie, it kolleezje fan boargemaster en wethâlders, en de boargemaster.

It rjocht fan frije taalkar kin beheind wurde troch wetlike bepalingen. Dêrûnder wurde formeel wetlike bepalingen ferstien, lykas artikel 2:10 en 2:11 út de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 4:

Yn 'e diskusje oer it Frysk yn it bestjoerlik ferkear spilet de fraach oft foar twataligens of dûbeltaligens keazen wurde moat. Twataligens docht rjocht oan it begjinsel fan lykweardigens, mar freget wol in bewuste kar yn eltse situaasje. Dûbeltaligens jout in konkurrinsjeferhâlding en it kostet mear tiid en jild om alles yn twa talen op te stellen.

Yn de Algemene wet bestuursrecht bliuwt de mooglikheid iepen foar beide stelsels.

Wurdt der keazen foar dûbeltaligens dan hoege artikel 5 en 6 net opnommen te wurden, om't by dûbeltaligens gjin taalkar makke wurde hoecht en gjin oersettingsregeling nedich is. Alle dokuminten wurde dan skreaun yn it Nederlânsk en yn it Frysk.

De kar foar ien fan de alternativen is tagelyk in kar foar ien fan beide stelsels. Yn de Hearrenfeanske oardening is keazen foar it begjinsel fan twataligens.

Artikel 5:

Yn it oarspronklike wetsútstel fan de Algemene wet bestuursrecht wiene algemiene rjochtlinen opnommen dy't yn grutte halen oanjouwe mei hokker faktoren rekken hâlden wurde moat by it meitsjen fan in taalkar. Dizze algemiene rjochtlinen binne út de úteinlike wetstekst skrast omdat yn artikel 2:10 al inkelde mear twingende noarmen opnommen binne foar it skiftlik gebrûk fan de Fryske taal yn it bestjoerlik ferkear. Yn de taljochting fan it ministearje fan Binnenlânske Saken (opnommen yn de nota nei oanlieding fan it ferslach fan de twadde keamerfraksjes) wurdt steld dat hja der fanút geane dat de Fryske gemeenten dy't in taaloardening opstelle, dêrby rekken hâlde mei de earder neamde algemiene rjochtlinen. Omdat dizze algemiene rjochtlinen ek oanslute by de besteande

praktyk yn Fryslân hawwe wy se opnommen yn de oardening. Tegearre mei artikel 2:10 foarmje se in goede basis foar de taalkar.

De oardening giet út fan de algemien akseptearre útgongspunten foar regeljouwing oer it brûken fan it Frysk yn it bestjoerlik ferkear, nammentlik de lykweardigens en lykberjochting fan it Frysk en it Nederlânsk as talen fan it offisjele ferkear yn Fryslân. Yn artikel 5, lid e binne dizze útgongspunten dellein en dêrmei ek it útgongspunt fan dizze oardening: it ferbetterjen fan de posysje fan it frysk yn it bestjoerlik ferkear troch it fieren fan in eksplisyt taalbelied.

Artikel 6:

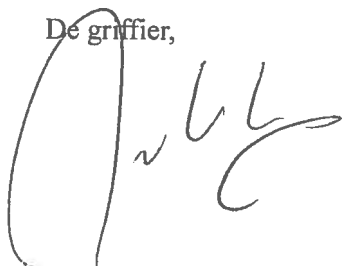
In oersettingsregel is wichtich foar de rjochtsbeskerming fan net-Frysktaligen. As der sprake is fan in belanghawwende is de oersetting fergees. Yn alle oare gefallen kinne gemeenten sels beslute oft hja al of net in fergoeding freegje foar in oersetting. Yn de oardening is de kar makke dat men in oersetting fan in Frysk dokumint op fersyk fergees krije kin.

Artikel 7:

Dit artikel is algemien en jout gjin oanlieding ta op- of oanmerkings.

Sa fêststeld yn de iepenbiere riegearkomste fan 8 juny 2009.

De griffier,

De foarsitter,

